

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. vasario 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prieglobsčio politika – Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 – Valstybės narės, atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai – 6 straipsnio 1 dalis – Vaiko interesas – 16 straipsnio 1 dalis – Išlaikomas asmuo – 17 straipsnio 1 dalis – Diskrecinė išlyga – Valstybės narės atliekamas įgyvendinimas – Trečiosios šalies pilietė, neščia tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo metu – Santuoka – Sutuoktinis, kuriam tarptautinė apsauga suteikta atitinkamoje valstybėje narėje – Sprendimas atsisakyti nagrinėti prašymą ir perduoti prašytoją kitai valstybei narei, kuri laikoma atsakinga už tą prašymą“

Byloje C-745/21

dėl *Rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) 2021 m. lapkričio 29 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. gruodžio 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

L.G.

prieš

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas D. Gratsias, penktosios kolegijos pirmininkas E. Regan (pranešėjas) ir teisėjas Z. Csehi,

generalinė advokatė T. Čapeta,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- L.G., atstovaujamos *advocaten* F. van Dijk ir A. Khalaf,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos K. Bulterman ir H. S. Gijzen,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos L. Grønfeldt ir F. Wilman,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31; toliau – reglamentas „Dublinas III“), 16 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant trečiosios šalies pilietės ir *staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai) (toliau – valstybės sekretorius) ginčą dėl pastarojo sprendimo nenagrinėti šios pilietės pateikto tarptautinės apsaugos prašymo ir perduoti jį Lietuvos Respublikai dėl to, kad ši valstybė narė yra atsakinga už šio prašymo nagrinėjimą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 343/2003

- 3 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109) (toliau – reglamentas „Dublinas II“), IV skyriaus 15 straipsnio „Humanitarinė išlyga“ 2 dalyje buvo numatyta:

„Tais atvejais, kai atitinkamas asmuo yra priklausomas nuo kito asmens pagalbos dėl nėštumo ar naujagimio, sunkios ligos, didelės negalios ar senyvo amžiaus, valstybės narės paprastai laiko [leidžia likti] kartu arba sujungia prieglobsčio prašytoją su kitu giminaičiu, esančiu vienos iš valstybių narių teritorijoje, jeigu šeimos ryšiai egzistavo kilmės šalyje.“

- 4 2013 m. liepos 19 d. reglamentas „Dublinas II“ buvo panaikintas ir pakeistas reglamentu Dublinas III.

Reglamentas „Dublinas III“

- 5 Reglamento „Dublinas III“ I skyriuje „Dalykas ir terminų apibrėžtys“ esantis 2 straipsnis „Terminų apibrėžtys“ suformuluotas taip:

„Šiame reglamente:

<...>

g) šeimos nariai – jei šeima jau egzistavo kilmės šalyje, šie prašytojo šeimos nariai, esantys valstybių narių teritorijoje:

- prašytojo sutuoktinis arba su juo pastovius santykius palaikantis nesantuokinis partneris tais atvejais, kai pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką nesantuokinės poros jos teisės aktais dėl trečiųjų šalių piliečių prilyginamos santuokinėms poroms,

<...>“

- 6 Šio reglamento II skyriaus „Bendrieji principai ir garantijos“ 3 straipsnio „Galimybė naudotis tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nagrinėja kiekvieną trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, bet kurios iš jų teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zonas, prašančio tarptautinės apsaugos, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.“

- 7 Šio reglamento 6 straipsnyje „Garantijos nepilnamečiams“ numatyta:

„1. Vykdydamos visas šiame reglamente numatytas procedūras, valstybės narės pirmiausia vadovaujasi vaiko interesais.

<...>

3. Įvertindamos vaiko interesus, valstybės narės glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje ir visų pirma tinkamai atsižvelgia į šiuos veiksnius:

a) šeimos susijungimo galimybes;

<...>“

- 8 Reglamento „Dublinas III“ III skyriuje „Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai“ yra 7–15 straipsniai.

- 9 Šio reglamento 9 straipsnyje „Šeimos nariai, kurie yra tarptautinės apsaugos gavėjai“ nustatyta:

„Jei prašytojas turi šeimos narį, kuriam leista kaip tarptautinės apsaugos gavėjui gyventi kurioje nors valstybėje narėje, nepaisant to, ar šeima buvo anksčiau sukurta kilmės šalyje, ta valstybė narė ir yra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, jei atitinkami asmenys tokį pageidavimą išreiškė raštu.

10 Minėto reglamento 12 straipsnio „Teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų arba vizų išdavimas“ 2 ir 3 dalyse numatyta:

„2. Jei prašytojas turi galiojančią vizą, už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą yra atsakinga tą vizą išdavusi valstybė narė <...>

3. Jei prašytojas turi daugiau kaip vieną galiojantį skirtingų valstybių narių išduotą teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą arba vizą, atsakomybę už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą valstybės narės prisiima tokia tvarka:

a) teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą išdavusi valstybė narė, suteikusi teisę būti ilgiausią laikotarpį, arba tais atvejais, kai galiojimo laikotarpiai yra vienodi, – valstybė narė, išdavusi teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą, kurio galiojimo laikas baigiasi paskiausiai;

b) tais atvejais, kai skirtingų valstybių išduotos vizos yra vienodos rūšies, – valstybė narė, išdavusi vizą, kurios galiojimo laikas baigiasi paskiausiai;

c) tais atvejais, kai vizos yra skirtingų rūšių, – valstybė narė, išdavusi ilgiausiai galiojančią vizą, arba tais atvejais, kai galiojimo laikas yra vienodas, – valstybė narė, išdavusi vizą, kurios galiojimo laikas baigiasi paskiausiai.“

11 Reglamento „Dublinas III“ IV skyriaus „Išlaikomi asmenys ir diskrecinės išlygos“ 16 straipsnio „Išlaikomi asmenys“ 1 dalyje nustatyta:

„Kai dėl nėštumo, naujagimio, sunkios ligos, didelės negalios ar senyvo amžiaus prašytojas yra priklausomas nuo savo vaiko, brolio ir (arba) sesers arba tėvo ir (arba) motinos, teisėtai gyvenančių vienoje iš valstybių narių, pagalbos, arba kai prašytojo vaikas, brolis ir (arba) sesuo arba tėvas ir (arba) motina, teisėtai gyvenantys vienoje iš valstybių narių, yra priklausomi nuo prašytojo pagalbos, valstybės narės paprastai laiko kartu arba sujungia prašytoją su tuo vaiku, broliu ir (arba) seserimi ar tėvu ir (arba) motina, jeigu šeimos ryšiai egzistavo kilmės šalyje, jeigu vaikas, brolis ir (arba) sesuo arba tėvas ir (arba) motina arba prašytojas sugeba pasirūpinti priklausomu asmeniu ir jeigu atitinkami asmenys savo pageidavimą išreiškė raštu.“

12 Šio reglamento to paties skyriaus 17 straipsnio „Diskrecinės išlygos“ 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Nukrypdoma nuo 3 straipsnio 1 dalies, kiekviena valstybė narė gali nuspręsti nagrinėti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės jai pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą net tada, kai ji pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą.“

13 Minėto reglamento VI skyriaus „Perėmimo savo žinion ir atsiėmimo procedūros“ 1 skirsnyje esančio 20 straipsnio „Procedūros pradžia“ 3 dalyje nustatyta:

„Pagal šį reglamentą nepilnamečio, kuris lydis prašytoją ir kuris atitinka šeimos nario apibrėžtį, padėtis yra tokia pat, kaip ir jo šeimos nario padėtis, ir sprendimą dėl jo priima valstybė narė, atsakinga už to šeimos nario tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, net jeigu nepilnametis atskirai ir nėra prašytojas, jei tai atitinka nepilnamečio interesus. Ta pati nuostata taikoma vaikams, gimusiems prašytojui atvykus į valstybių narių teritoriją, ir inicijuoti naujos jų perėmimo savo žinion procedūros nereikalaujama.“

Nyderlandų teisė

- 14 Pagal *Burgerlijk Wetboek* (Nyderlandų civilinis kodeksas) 1 knygos 2 straipsnį dar negimęs vaikas traktuojamas kaip jau gimęs, jei tai reikalinga jo interesams užtikrinti.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 15 Ieškovė pagrindinėje byloje, Sirijos pilietė, gavo iš Lietuvos Respublikos atstovybės Baltarusijoje vizą, galiojusią nuo 2016 m. rugpjūčio 10 d. iki 2017 m. lapkričio 9 d.
- 16 2017 m. liepos mėn. ji išvyko iš Sirijos ir, be kita ko, per Turkiją, Graikiją, Lietuvą ir Lenkiją 2017 m. rugsėjo 27 d. atvyko į Nyderlandus.
- 17 2017 m. rugsėjo 28 d. pareiškėja pagrindinėje byloje pateikė prieglobsčio prašymą Nyderlanduose.
- 18 2017 m. spalio 10 d. ši pareiškėja susituokė su trečiosios šalies piliečiu, kuriam ši valstybė narė, kurioje jis gyvena nuo 2011 m., jau buvo suteikusi prieglobstį. Pareiškėja ir jos sutuoktinis buvo pažįstami iki santuokos sudarymo, tačiau tuo metu kartu negyveno.
- 19 2017 m. spalio 12 d. Nyderlandų valdžios institucijos paprašė Lietuvos valdžios institucijų perimti savo žinion pareiškėją pagrindinėje byloje, motyvuodamos tuo, kad Lietuvos Respublika turi būti laikoma atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal reglamento „Dublinas III“ 12 straipsnio 2 arba 3 dalis.
- 20 2017 m. gruodžio 12 d. Lietuvos valdžios institucijos sutiko perimti savo žinion.
- 21 Valstybės sekretoriui 2018 m. vasario 2 d. pateikus sprendimo dėl pareiškėjos pagrindinėje byloje perdavimo Lietuvos Respublikai projektą, pareiškėja 2018 m. vasario 16 d. pateikė savo pastabas dėl šio projekto, nurodydama ir įrodydama, kad yra nėščia.
- 22 2018 m. kovo 12 d. sprendimu valstybės sekretorius nusprendė nenagrinėti pareiškėjos pagrindinėje byloje pateikto prašymo išduoti prieglobsčio prašytojui leidimą laikinai gyventi, motyvuodamas tuo, kad už šio prašymo nagrinėjimą atsakinga Lietuvos Respublika (toliau – ginčijamas sprendimas).
- 23 2018 m. birželio 20 d. pareiškėjai pagrindinėje byloje Nyderlanduose gimė dukra. 2018 m. rugpjūčio 3 d. ataskaitoje, kurią pagrindinėje byloje pateikė pareiškėja ir kurią parengė du ekspertai, remiantis genetinės medžiagos palyginimu padaryta išvada, kad ieškovės sutuoktinis beveik neabejotinai yra šio vaiko tėvas. Taip yra ir pagal Nyderlandų teisę, nes vaikas gimė santuokoje.
- 24 Tuomet valstybės sekretorius išdavė pareiškėjos pagrindinėje byloje dukrai leidimą laikinai gyventi šalyje su apribojimu, kad ji turi gyventi „su [tėvu]“.
- 25 Pareiškėja pagrindinėje byloje pareiškė skundą *Rechtbank den Haag* (Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, prašydama panaikinti ginčijamą sprendimą. Grįsdama šį skundą ji nurodė, kad buvo pažeisti atitinkamai reglamento „Dublinas III“ 9 straipsnis, 16 straipsnio 1 dalis ir 17 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į negimusio vaiko interesus tuo metu, kai buvo pateiktas jos prašymas.

- 26 Pirmiausia dėl reglamento „Dublinas III“ 9 straipsnio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad argumentus, grindžiamus šios nuostatos pažeidimu, jis atmetė 2018 m. balandžio 4 d. tarpiniame sprendime. Todėl, nesant jokių privalomų pagrindų, dėl kurių reikėtų pakeisti šį vertinimą, jis būtų privalomas.
- 27 Toliau dėl šio reglamento 17 straipsnio 1 dalies šis teismas pažymi, kad jei, atsižvelgdamas į šią nuostatą, tame pačiame tarpiniame sprendime jis konstatavo, jog valstybės sekretorius klausimą ginčijamame sprendime išnagrinėjo pernelyg ribotai, šio vertinimo negalima palikti galioti. Iš tiesų 2019 m. sausio 23 d. Sprendime *M.A. ir kt.* (C-661/17, EU:C:2019:53, 71 punktą) Teisingumo Teismas nusprendė, kad argumentai, pagrįsti vaiko interesais, negali įpareigoti valstybės narės pasinaudoti šio 17 straipsnio 1 dalimi, taigi išnagrinėti prašymą, kuris nepriklauso jos kompetencijai. Toks Teisingumo Teismo pateiktas Sąjungos teisės aiškinimas yra privalomas pagrindas nukrypti nuo tarpiniame sprendime pateikto vertinimo.
- 28 Galiausiai, kiek tai susiję su minėto reglamento 16 straipsnio 1 dalimi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, anot pareiškėjos pagrindinėje byloje, ši nuostata turi būti aiškinama plačiai, kaip ir anksčiau galiojusi panaši nuostata, įtvirtinta reglamento „Dublinas II“ 15 straipsnio 2 dalyje, kurią Teisingumo Teismas išaiškino 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendime *K* (C-245/11, EU:C:2012:685), nes, atsižvelgiant į vaiko interesus, nėra svarbu, kad motinos kilmės šalyje tėvo ir negimusio vaiko šeimos santykiai neegzistavo.
- 29 Tačiau valstybės sekretorius teigia, kad Nyderlandų civilinio kodekso pirmosios knygos 2 straipsnis siejamas tik su civilinėmis teisėmis, o ne su teisėmis, susijusiomis su gyvenimu šalyje ar atsakomybe už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą. Be to, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnis nesusijęs su negimusio vaiko apsauga. Reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnyje taip pat nekalbama apie tarptautinės apsaugos prašytojo ir jo partnerės tarpusavio priklausomumo santykius. 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendime *K* (C-245/11, EU:C:2012:685) Teisingumo Teismo pateiktas aiškinimas šiuo klausimu gali būti neaktualus, išskyrus kiek šiame sprendime pabrėžiamas reikalavimas, kad kilmės šalyje egzistuotų šeimos ryšys. Galiausiai šis reglamentas nebegali būti taikomas pareiškėjos pagrindinėje byloje dukrai, nes per tą laiką ši dukra gavo leidimą laikinai gyventi šalyje, leidžiantį likti gyventi kartu su tėvu. Be to, kadangi tai labiausiai atitinka vaiko interesus, šeimos gyvenimas, dalyvaujant abiem tėvams, galėtų vykti Lietuvoje.
- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant į pareiškėjos pagrindinėje byloje gimdymo datą, ji buvo nėščia maždaug nuo 2017 m. rugsėjo mėn. vidurio, t. y. prieš pateikiant tarptautinės apsaugos prašymą. Pagal Nyderlandų civilinio kodekso pirmosios knygos 2 straipsnį su vaiku, kurio pareiškėja pagrindinėje byloje laukėsi, privaloma elgtis taip, tarsi jis jau būtų gimęs, jei tai atitinka vaiko interesus.
- 31 Todėl kyla klausimas, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama atskirai atsižvelgti į negimusio vaiko interesus nustatant už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę narę ir priimant sprendimą dėl perdavimo. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas 2019 m. sausio 23 d. Sprendime *M.A. ir kt.* (C-661/17, EU:C:2019:53) jau nusprendė, kad iš reglamento „Dublinas III“ 20 straipsnio 3 dalies matyti, jog preziumuojama, kad šeimos grupės vienovės išsaugojimas atitinka vaiko interesus. Viena vertus, pagal šią nuostatą tas pats statusas aiškiai suteikiamas vaikui, kuris gimsta prieglobsčio prašytojui atvykus į valstybės narės teritoriją, kaip ir jį lydinčiam vaikui. Kita vertus, būtų klaidinga manyti, kad ši vienovė gali būti įgyvendinta nagrinėjant prieglobsčio prašymą Lietuvoje, nes vaiko tėvas neturi teisės gyventi šioje valstybėje narėje.

- 32 Kitas klausimas, kurį reikėtų spręsti, yra tas, ar reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalis turi būti netaikoma. Iš tiesų, pagal jos formuluotę ši nuostata taikoma tik prašytojo vaikams, broliams, seserims, tėvui ir motinai, bet ne sutuoktiniui. Teigiama, kad 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendime *K* (C-245/11, EU:C:2012:685) Teisingumo Teismas plačiai aiškino panašią nuostatą, kuri buvo priimta prieš šią 16 straipsnio 1 dalį, t. y. reglamento „Dublinas II“ 15 straipsnio 2 dalį.
- 33 Jei būtų taikoma 16 straipsnio 1 dalis, taip pat kiltų klausimas, ar pareiškėjos pagrindinėje byloje nėštumas lėmė jos priklausomybę nuo vyro, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Šiuo klausimu reikėtų atsižvelgti į tai, kad pareiškėja neturi šeimos ar kitų ryšių Lietuvoje, nemoka šios valstybės narės kalbos ir neturi pragyvenimo lėšų. Iš principo priklausomybės santykiai iš esmės egzistuoja tarp mažo vaiko ir kiekvieno iš tėvų.
- 34 Galiausiai, darant prielaidą, kad pagal Sąjungos teisę nedraudžiama atsižvelgti į negimusio vaiko interesus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokio vaiko interesai reiškia, kad Nyderlandų valdžios institucijos pagal reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalį privalėjo užtikrinti, kad, išskyrus išimtines aplinkybes, šis vaikas galėtų likti su tėvu, kol bus nagrinėjamas tarptautinės apsaugos prašymas.
- 35 Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagal Sąjungos teisę draudžiama, nustatant už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę narę, vadovaujantis nacionalinės teisės normomis teikti savarankišką reikšmę vaiko, kurio prašytoja laukėsi pateikdama tą prašymą, interesams?
 2. a) Ar pagal reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalį draudžiama šią nuostatą taikyti tuomet, kai kalbama apie prieglobsčio prašytojos sutuoktinį, teisėtai gyvenantį valstybėje narėje, kuriai pateiktas prašymas?
b) Jei ne, ar prieglobsčio prašytojos nėštumas pagrindė priklausomumą, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, nuo sutuoktinio, nuo kurio ji buvo nėščia?
 3. Jei pagal Sąjungos teisę nedraudžiama, nustatant už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę narę, vadovaujantis nacionalinės teisės normomis teikti savarankišką reikšmę negimusio vaiko interesams, ar reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalis gali būti taikoma ryšiui tarp negimusio vaiko ir jo tėvo, teisėtai gyvenančio valstybėje narėje, kuriai pateiktas prieglobsčio prašymas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 36 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu ir pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma, kai yra priklausomybės ryšys tarp tarptautinės apsaugos prašytojo ir jo sutuoktinio, teisėtai gyvenančio valstybėje narėje, kurioje pateiktas tokios apsaugos prašymas, arba tarp prašytojo negimusio vaiko ir šio sutuoktinio, kuris taip pat yra šio vaiko tėvas

- 37 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal šią nuostatą valstybės narės paprastai palieka kartu arba sujungia prašytoją ir atitinkamai „jo vaiką, brolių ar seserį, tėvą ar motiną“, teisėtai gyvenančius valstybėje narėje, jei tarp jų yra priklausomybės ryšys, su sąlyga, kad šeimos ryšiai jau egzistavo kilmės šalyje, jei vaikas, brolis ar sesuo, tėvas ar motina arba prašytojas, priklausomai nuo konkretaus atvejo, gali rūpintis išlaikomu asmeniu ir jei atitinkami asmenys raštu išreiškė savo valią.
- 38 Reikia konstatuoti, kad iš šios formuluotės aiškiai matyti, jog reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalis netaikoma tarptautinės apsaugos prašytojo ir jo sutuoktinio priklausomybės santykiams, nes ši nuostata netaikoma tokiam priklausomybės santykiui.
- 39 Kaip teisingai pažymėjo Nyderlandų vyriausybė ir Europos Komisija, Teisingumo Teismo išaiškinimas, pateiktas 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *K* (C-245/11, EU:C:2012:685) 38–43 punktuose dėl reglamento „Dublinas II“ 15 straipsnio 2 dalyje, kuri galiojo iki įsigaliojant reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 daliai, vartojamos sąvokos „kitas šeimos narys“, šiuo atžvilgiu yra nereikšmingas, nes pastarojoje nuostatoje ši sąvoka pakeista baigtiniu asmenų sąrašu, į kurį neįtrauktas sutuoktinis ar nuolatinis partneris, nors jie yra „šeimos nariai“, kaip jie apibrėžti reglamento „Dublinas III“ 2 straipsnio g punkte.
- 40 Be to, iš reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalies formuluotės taip pat aiškiai matyti, kad ši nuostata taikoma tik tuo atveju, kai tarptautinės apsaugos prašytoją sieja priklausomybės santykiai, t. y. kad prašytojas yra priklausomas nuo šioje nuostatoje išvardytų asmenų arba, atvirkščiai, kad pastarieji yra priklausomi nuo šio prašytojo.
- 41 Darytina išvada, kad ši nuostata netaikoma tokio prašytojo vaiko ir vieno iš šių asmenų priklausomybės santykiui, kaip yra nagrinėjamu atveju – šio vaiko tėvo, kuris taip pat yra pagrindinėje byloje nagrinėjamos tarptautinės apsaugos prašytojos sutuoktinis.
- 42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti taip: reglamento „Dublinas III“ 16 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma, kai yra priklausomybės ryšys tarp tarptautinės apsaugos prašytojo ir jo sutuoktinio, teisėtai gyvenančio valstybėje narėje, kurioje pateiktas tokios apsaugos prašymas, arba tarp prašytojo negimusio vaiko ir šio sutuoktinio, kuris taip pat yra šio vaiko tėvas.

Dėl pirmojo klausimo

- 43 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo pirmuoju klausimu nenurodo jokios konkrečios Sąjungos teisės nuostatos, reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, vykstant SESV 267 straipsnyje įtvirtintai nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrai, pastarasis nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išnagrinėti jam pateiktą bylą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Šiuo tikslu Teisingumo Teismas gali iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus minėtos teisės klausimus, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos dalyką (2022 m. spalio 20 d. Sprendimas *Koalitsia „Demokraticzna Bulgaria – Obedinenie“*, C-306/21, EU:C:2022:813, 43 ir 44 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

- 44 Nagrinėjama atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 27 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tarpiniame sprendime, priimtame nagrinėjant pagrindinę bylą, iš pradžių manė, kad valstybės sekretorius nepakankamai teisiškai išnagrinėjo reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalies poveikį. Vis dėlto atrodo, kad po to, kai buvo paskelbtas 2019 m. sausio 23 d. Sprendimas *M.A. ir kt.* (C-661/17, EU:C:2019:53), šis teismas vėl grįžo prie šio vertinimo.
- 45 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama valstybės narės teisės aktuose numatyti, kad kompetentingos nacionalinės institucijos, remdamosi vien vaiko interesais, turi išnagrinėti trečiosios šalies pilietės, kuri prašymo pateikimo metu buvo nėščia, pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, nors pagal to reglamento 7–15 straipsniuose nustatytus kriterijus už šio prašymo nagrinėjimą atsakinga kita valstybė narė.
- 46 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 1 dalį tarptautinės apsaugos prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal šio reglamento III skyriuje, kuriame yra 7–15 straipsniai, nustatytus kriterijus.
- 47 Vis dėlto, nukrypstant nuo šio 3 straipsnio 1 dalies, minėto reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekviena valstybė narė gali nuspręsti nagrinėti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės jai pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą net tada, kai ji pagal tokius kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą.
- 48 Tiesa, jog, kaip nurodė Nyderlandų vyriausybė, Teisingumo Teismas 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *M.A. ir kt.* (C-661/17, EU:C:2019:53) 72 punkte iš esmės nusprendė, kad pagal reglamento „Dublinas III“ 6 straipsnio 1 dalį iš valstybės narės, kuri pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus nėra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nereikalaujama atsižvelgti į vaiko interesus ir pačiai išnagrinėti šį prašymą pagal šio reglamento 17 straipsnio 1 dalį.
- 49 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad iš šio sprendimo taip pat matyti, jog niekas netrukdo valstybei narei nagrinėti tokio prašymo motyvuojant tuo, kad toks nagrinėjimas labiausiai atitinka vaiko interesus.
- 50 Iš tiesų tame sprendime Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad iš pačios reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalies formuluotės aiškiai matyti, kad šia nuostata, kuria siekiama išsaugoti valstybių narių prerogatyvas įgyvendinant teisę suteikti tarptautinę apsaugą, kiekvienai valstybei narei leidžiama suverenai, vadovaujantis politiniais, humanitariniais ar praktiniais sumetimais, sutikti nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, net jei pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus ji nėra atsakinga, ir nenumatyta jokių ypatingų šios teisės įgyvendinimo sąlygų. Todėl atitinkama valstybė narė, atsižvelgdama į šiuo reglamentu suteiktos diskrecijos apimtį, turi nustatyti aplinkybes, kuriomis ketina pasinaudoti 17 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybe, ir pati nuspręsti nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, už kurį ji nėra atsakinga pagal minėtame reglamente nustatytus kriterijus (šiuo klausimu žr. 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *ir kt.*, C-661/17, EU:C:2019:53, 58–60 ir 71 punktus).
- 51 Nagrinėjama atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal Nyderlandų civilinio kodekso nuostatą, pagal kurią negimęs vaikas traktuojamas kaip jau gimęs, jei tai reikalinga jo interesams užtikrinti,

dėl ypatingos svarbos, kuri šioje nuostatoje teikiama vaiko interesams, nacionalinės valdžios institucijos vien šiuo pagrindu turi nagrinėti trečiosios šalies pilietės, kuri prašymo pateikimo metu buvo nėščia, pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, net jei pagal reglamento „Dublinas III“ III skyriuje nustatytus kriterijus už šio prašymo nagrinėjimą atsakinga kita valstybė narė.

- 52 Taigi, šio teismo teigimu, pagal šią nacionalinės teisės nuostatą tokiomis aplinkybėmis Nyderlandų valdžios institucijos įpareigojamos pasinaudoti šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatyta diskrecine išlyga suteikta galimybe.
- 53 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos pažeidė nacionalinę teisę, kai atmetė pareiškėjos pagrindinėje byloje pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, nors šio prašymo pateikimo momentu ji buvo nėščia.
- 54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiama valstybės narės teisės aktuose numatyti, kad kompetentingos nacionalinės institucijos, remdamosi vien vaiko interesais, turi išnagrinėti trečiosios šalies pilietės, kuri prašymo pateikimo metu buvo nėščia, pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, nors pagal to reglamento 7–15 straipsniuose nustatytus kriterijus už šio prašymo nagrinėjimą atsakinga kita valstybė narė.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 16 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

ji netaikoma, kai yra priklausomybės ryšys tarp tarptautinės apsaugos prašytojo ir jo sutuoktinio, teisėtai gyvenančio valstybėje narėje, kurioje pateiktas tokios apsaugos prašymas, arba tarp prašytojo negimusio vaiko ir šio sutuoktinio, kuris taip pat yra šio vaiko tėvas.

- 2. Reglamento Nr. 604/2013 17 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

pagal ją nedraudžiama valstybės narės teisės aktuose numatyti, kad kompetentingos nacionalinės institucijos, remdamosi vien vaiko interesais, turi išnagrinėti trečiosios

šalies pilietės, kuri prašymo pateikimo metu buvo nėščia, pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, nors pagal to reglamento 7–15 straipsniuose nustatytus kriterijus už šio prašymo nagrinėjimą atsakinga kita valstybė narė.

Parašai.